

MILJÖBILDER

Nr 3 april 2006, Årgång 7

Mozartjubileum med många CD-skivor!

Vad gör man med 170 CD-skivor med Mozartmusik som man kan köpa för ca 1000 kr på nätet? Lyssnar från början och arbetar sig igenom allt? Nej, det funkar inte! Då kommer man att hata denna tonsättare! De tidiga verken är oftast inget man blir särskilt road av. Visst är det intressant och häpnadsväckande att konstatera att en tonåring skrivit t ex en symfoni men det finns faktiskt helt andra dimensioner i de senare verken! Starta t ex med klarinettkvintetten eller pianokonsert nr 24 eller 25. Men undvik pianokonsert nr 27 för den är så otroligt tragisk och utan något ljus... Eller också kanske ett lyssnande till just den musiken blir en början till ett utforskande av denna tonsättarnas gigant. Under vilka förutsättningar skrevs den och vad ville Mozart säga med den?

Ett annat sätt att välja ut musik ur denna stora samling är att bara hugga något intressant tal mellan 1 och 626 och kolla om det finns på någon CD. Det är troligen så Mozartmusik väljs ut t ex för framförande vid utdelningen av nobelprisen och det misslyckas oftast för det finns Mozartmusik som är urtråkig!

Med detta vill jag ha sagt att det inte är så alldeles lätt att hitta pärlorna i denna samling CD-skivor men pärlorna finns och de är många!

Om vi återgår till piano-konsert nr 24 så tycker jag att den är både vacker och gåtfull. Den drar iväg med tanken och känslan men man blir inte lämnad ifred! Man blir fångad på nytt och på nytt och rycks med i nya tankebanor och känslor... Musiken känns inte förutsägbar men ändå rullar tonerna fram så lätt och okomplicerat... Man undrar vad det är frågan om och hur något så gammalt kan låta så ungt... Om jag jämför med den läckra pianokonserten nr 2 av Rachmaninoff så kanske man frågar sig vad det är för skillnad men det är svårt att jämföra. Men de fina melodierna i Rachmaninoffs pianokonsert har ett kontrollerat flöde. Det vackra är liksom ogrumlat vackert och det sorgliga tydligt sorgligt. Man känner sig ha kontroll och känner på sig hur det ska bli härnäst. Det är förutsägbart! Mozarts musik, när den är som bäst, rycker tag i tanken och

får oss att tänka på ett annat sätt...

Mozarts pianosonater kan ibland låta lite klinkiga eller jäktade. Det beror kanske på att de oftast spelas alldeles för fort. Här spelar Klára Würtz och det är bra tolkningar även om jag saknar djupet i de tolkningar som Ingrid Häbler gjorde på 60-talet. En av de mest vedervärdiga tolkningarna som jag hört på senare tid är de med Jenö Jando. Här är alla känslor bortkopplade och det låter som om en maskin styr allt mekaniskt... En annan pianist är Maria Joao Pires och hennes tolkningar har sina poänger men är lite tvekande. Dessutom har albumet med Mozarts alla pianosonater för låg ljudnivå. Det är antagligen en inspelningsteknisk fråga. De pianosonater jag fäst mej vid är den i a-dur och i a-moll. Den senare kan uppfattas som mörk eller rent av svart men

det häftiga agerandet är snarare ett exempel på mörkerseende... A-dursonaten med a-la turkan låter nästan som om den är i moll men den känns otroligt spänstig och klar. Frågan är om t ex Beethoven har några så mästerliga pianosonater. Månskenssonaten är ju så gudomligt vacker men har inte riktigt Mozarts härliga schvung. Fast det finns en Beethovensonat som har det. Den jag tänker på är Beethovens opus 31/2, Stormen spelad av Sylvia Cápova. Den tycker jag kan mäta sig med Mozarts a-dur och a-mollsonater.

En annan av Mozarts pianosonater som gjort starkt intryck på mej är KV457 i c moll. Den fantasia, KV 475, som Mozart skrev som inledning till denna sonat passar verkligen som sats ett! Den är verkligen klurig och fantasirik och blir en fin inledning till sonaten som kanske är i mörkaste laget...

Om adressaten ej finns på vidstående adress v.g. återsänd tidningen med uppgift om den nya adressen.

Mozarts symfonier kan inte mäta sig med t ex nr 5 och 6 av Beethoven när det gäller instrumentering och solistiska inslag. Däremot finns det några Mozart-symfonier som musikaliskt är otroligt bra. Jag rekommenderar nr 29, 39, 40 och 41. Å andra sidan tycker jag att de flesta tidiga symfonierna är jobbiga att lyssna på. Det beror inte på att musiken skulle vara djup och svårångad. Tvärtom. Den känns yttlig och det är ofta en massa filande på skalor upp och ner hela tiden...

Mozarts violinkonserter känns tunna och bleka utom nr 5, KV 219, där det verkligen strålar av liv och djup! Den kan dock inte jämföras med Beethovens violin-konsert som ju är mästertlig även i instrumenteringen. Den är inte heller virtuos som Paganinis violinkonsert nr 1. Om man jämför med t ex Mendelssohns op 64, Bruchs op 26, Tchaikovskys op 35 och Dvoraks op 53 så sätter jag faktiskt alla dessa violinkonserter som bättre musik än Mozarts violinkonsert nr 5. Men Mozarts Sinfonia Concertante för violin, viola och orkester, KV 364, tycker jag slår alla violinkonserter med råge! Lyssna och bedöm själv!

Om jag skulle försöka göra en första summering av mitt lyss-

nade så framstår nog klarinett-kvintetten tillsammans med Ave verum corpus som några av de finaste verken. Då ska man komma ihåg att jag inte lyssnat igenom allt. Operorna har jag t ex endast bläddrat igenom. Det mesta i skivsamlingen är av mycket hög kvalitet både musikaliskt och CD-tekniskt. En CD hade ett väldigt gällt och skrikigt ljud men den fick jag utbytt mot en kopia som sändes som ett brev på posten.

Nedan följer en lista på Mozart-musik som jag tycker kan vara lämpligt att börja sitt lyssnade med. Tids nog inträder nog en upptäckarglädje för det finns mycket att upptäcka i denna skivsamling.

Serenata notturna, KV 239
Divertimento, KV 287 och KV 334
Sinfonia Concertante, KV 297b för oboe, klarinett, horn, fagot och orkester.
Posthornsserenaden, KV 320
Serenad för 13 blåsare, KV 361
Sinfonia Concertante, KV 364 för violin, viola och orkester.
Pianosonat, KV 310
Rondo för piano, KV 382 och KV 511
Stråkkvartett, KV 421, KV 499 och KV 589
Sonat för två pianon, KV 448

Kvintett för piano, oboe, klarinett, fagott och horn, KV 452
Pianokonsert nr 19, KV 459
Kvartett för piano, violin, viola och violoncell, KV 478 och KV 493
Kvintett för två violiner, 2 altfioler och violoncell, KV 516
Eine kleine Nachtmusik, KV 525
Sonat för violin och piano, KV 526
Divertimento för violin, altfiol och violoncell, KV 563
Klarinettkonserten, KV 622

Är detta skivpaket värt sitt pris? Om 10 stycken CD-skivor är bra så skulle de kosta över 2000 kr om de köptes över disk i en musikaffär. Jag tror att jag skulle sätta "Mycket bra" på minst 30 CD:n. Den enda musik jag inte gillat riktigt, när det gäller utförandet, är vissa operor där det varit för mycket vibrato.

Observera att det jag skrivit här är mina högst personliga åsikter. Dessutom har jag ännu inte lyssnat igenom alla skivorna. Det kommer säkert att ta flera år! Att hasta igenom denna typ av musik leder bara till att man inte lyssnar! Ibland måste man kanske lyssna på musiken flera gånger för att nå ända fram... Dessutom lyssnar man ju på en massa annan musik eller hur?
/Harald Gaunitz

Sänd gärna in synpunkter och kommentarer på innehållet i denna tidning. Har du andra idéer till innehåll så kom med tips eller skriv ihop något själv. Din identitet är skyddad av det s.k. meddelarskyddet. Tidningen förbehåller sig rätten att avkorta och redigera inkomna artiklar. Du som kritiseras i tidningen har rätt till replik. Inga artiklar honoreras. /Redaktionen

MILJÖBILDER NR 3 april 2006, ÅRG. 7
Redaktör: Harald Gaunitz
Adress: Storgatan 61 C, SE-831 33 Östersund
E-brev: HaraldNIGaunitzTeliacom
(Punkt efter NI och Telia, snabela efter z)
Internetsida: <http://www.miljobilder.com>
Tryck: Harald Gaunitz
Ansvarig utgivare: Harald Gaunitz

Original framställt på PC och tryckt på laserskrivare
Eftertryck tilläts om källan anges.

Tidningen utkommer minst fyra gånger per år.
Lösnummerpris 40:-
Prenumerationspris 120:- Inbetala beloppet på postgirokonto 124 59 17-8 och ange namn och adress på inbetalningskortet och att det gäller prenumeration.